

NANNIE WIEGMAN

Directeur Florence Nightingale Instituut

Verpleegkundig leiderschap moet terug in het bestuur

Het was Frederike Meyboom, verpleegkundig leider pur sang, al in 1970 een doorn in het oog dat het ijzersterke duo: de verpleegkundige als adjunct-directrice en de geneesheer als directeur, na een eeuw lang goed gefunctioneerd te hebben, steeds vaker van samenstelling veranderde. Economen namen de plaats in van directrices en het geluid van verpleegkundigen aan de top werd steeds minder gehoord. Meyboom voorspelde dat daarmee de kwaliteit van zorg achteruit zou gaan. En ze was ook bang dat de verpleegkundige hiermee weer terug aan het bed gemanoeuvreerd werd als louter het 'hulpje van de arts'. Pittige tantes zoals Frederike Meyboom heeft het verpleegkundig beroep in Nederland altijd gekend. Niet overdadig veel, maar ze waren er wel. Die grote verpleegkundigen van het eerste uur beperkten zich niet tot het kleine Nederland, maar reisden de wereld over om contact te hebben met hun buitenlandse collega's.

Mooi is dat te zien op bijgevoegde foto, waar alle internationale directrices en voortrekkers uit de beginperiode van de professionalisering bij elkaar zijn in 1912, tijdens het congres van de International Council of Nurses (ICN) in

Keulen. Op deze foto staan zo'n 40 verpleegkundig leiders uit zeven landen, waaronder Nederland, afgebeeld. Ze waren vastbesloten de hete hangijzers in de verpleging van dat moment aan te pakken. En dan ging het om het ontbreken van gestandaardiseerde opleidingseisen, deplorabele arbeidsomstandigheden, het uitbuiten van leerling-verpleegsters en de noodzaak om te komen tot een erkenning van het diploma door de overheid. Niet zelden streden ze ook voor vrouwenrechten. Ze waren vasthoudend en lieten zich niet zomaar afschepen.

Anno 2019 is de functie van verpleegkundig (adjunct) directrice aanzienlijk uitgehold. Weliswaar is het tegenwoordig verpleegkundig leiderschap wat de klok slaat, maar veel effect

heeft het nog niet gehad. Hier is bij uitstek de wet van de repressieve tolerantie zichtbaar. Leiderschapstrajecten, VAR's en bijzonder hooglerschapen worden weliswaar gecreëerd, maar het bastion van de ziekenhuisleiding is nog maar zelden genomen. Verpleegkundigen moeten zich op hun tactiek en strategie bezinnen. Het in de ICN samengebalde leiderschap uit 1912 is hiervoor nog steeds een lichtend voorbeeld. 🕒

Verpleegkundigen op het congres van de ICN in 1912

'Verpleegkundigen moeten zich op hun tactiek en strategie bezinnen'